

CHEIA — DEMOCRAȚIA DIRECTĂ

Semnătura electronică pentru inițiativa legislativă a cetățenilor

Autor: Dinu-Octavian Șerban · Inițiativa civică «Cheia — Democrația Directă»

Redactat: 15 septembrie 2026 · PDF generat: 15 septembrie 2026

Versiunea curentă și eventualele corecturi: cheiademocratiadirecta.com/lege-semnatura-electronica

PROIECT DE LEGE

**pentru completarea Legii nr. 189/1999
privind exercitarea inițiativei legislative de
cătrecetățeni, precum și pentru modificarea
Legii nr. 208/2015 privind alegerea Senatului
și a Camerei Deputaților, precum și pentru
organizarea și funcționarea Autorității
Electorale Permanente și a Legii nr. 47/1992
privind organizarea și funcționarea Curții
Constituționale**

Autor: Dinu-Octavian Șerban. 15 septembrie 2026.

ARTICOLUL I

Legea nr. 189/1999 privind exercitarea inițiativei legislative de către cetățeni, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 516 din 8 iunie 2004, cu modificările ulterioare, se completează după cum urmează:

1. După articolul 5 se introduce un articol nou, articolul 5¹, cu următorul cuprins:

„Articolul 5¹

Susținerea exprimată prin document electronic

(1) Susținerea inițiativei legislative a cetățenilor se poate exprima și prin document electronic, semnat de susținător cu una dintre următoarele semnături electronice:

- a) semnătura electronică calificată;
- b) semnătura electronică avansată creată cu un certificat pentru semnătură electronică emis de o autoritate sau o instituție publică din România.

(2) Susținerea exprimată potrivit alin. (1) produce aceleași efecte juridice ca semnarea listei de susținători prevăzute de prezenta lege.

(3) Documentul electronic cuprinde denumirea propunerii legislative care face obiectul inițiativei și identificarea Monitorului Oficial al României, Partea I, în care aceasta a fost publicată, precum și numele, prenumele, codul numeric personal și domiciliul sau reședința susținătorului. Dispozițiile art. 4 alin. (2) teza finală se aplică în mod corespunzător.

(4) Prevederile art. 4 alin. (5)-(8) și ale art. 5 nu se aplică susținerilor exprimate potrivit alin. (1).

(5) Prin semnarea documentului electronic, susținătorul își exprimă consimțământul pentru verificarea prevăzută la alin. (7).

(6) Comitetul de inițiativă transmite Autorității Electorale Permanente, pe suport electronic, susținerile exprimate potrivit alin. (1) și, după caz, transcrierile atestate prevăzute la alin. (12).

(7) Autoritatea Electorală Permanentă verifică, prin interogarea Registrului electoral, pentru fiecare susținere primită: calitatea de cetățean cu drept de vot a susținătorului, județul, respectiv municipiul București în care acesta figurează sau, după caz, faptul că are domiciliul ori reședința în străinătate, precum și faptul că susținerea a fost exprimată o singură dată. Verificarea se efectuează în cel mult 15 zile lucrătoare de la data primirii susținerilor și, după caz, a transcrierilor prevăzute la alin. (12).

(8) În termenul prevăzut la alin. (7), orice persoană interesată poate consulta, la sediul Autorității Electorale Permanente, susținerile exprimate potrivit alin. (1) și poate contesta realitatea semnăturii sau o altă mențiune cuprinsă în acestea. Contestația se face numai în scris și se adresează Autorității Electorale Permanente. Aceasta, în cazul în care contestația privește realitatea semnăturii, o soluționează, solicitând susținătorului să confirme semnătura. Dacă susținătorul nu poate să confirme semnătura sau refuză să o facă, se aplică prevederile art. 4 alin. (3). Decizia Autorității Electorale Permanente poate fi contestată la judecătoria în a cărei circumscripție aceasta își are sediul, care o va soluționa cu citarea părților, potrivit procedurii ordonanței președințiale. După emiterea certificatului prevăzut la alin. (9), susținerile nu mai pot fi contestate potrivit prezentului alineat.

(9) După efectuarea verificării, Autoritatea Electorală Permanentă emite un certificat cuprinzând numărul susținerilor valabile, defalcat pe județe, pe municipiul București și, separat, pentru susținătorii cu domiciliul sau reședința în străinătate, numărul și motivele susținerilor înlăturate, precum și, după caz, rezultatul confruntării prevăzute la alin. (12). Certificatul se comunică comitetului de inițiativă.

(10) Certificatul prevăzut la alin. (9) ține loc de atestare în sensul art. 6 și al art. 7 alin. (1) lit. b) din prezenta lege, precum și în sensul art. 48 lit. b) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, cu modificările și completările ulterioare. Certificatul și susținerile electronice se depun, se înregistrează și se transmit potrivit art. 6, care se aplică în mod corespunzător, împreună cu originalele listelor de susținători întocmite pe hârtie, dacă acestea există. În cazul în care, la data înregistrării, certificatul nu a fost emis ca urmare a nerespectării termenului prevăzut la alin. (7), dispozițiile art. 6 alin. (4) se aplică în mod corespunzător, solicitarea de urgentare adresându-se Autorității Electorale Permanente.

(11) Un cetățean poate susține aceeași inițiativă legislativă o singură dată, indiferent de modalitatea prin care își exprimă susținerea. Susținerea exprimată de mai multe ori se ia în calcul o singură dată.

(12) În cazul în care inițiativa legislativă este susținută atât prin liste de susținători, cât și prin document electronic, comitetul de inițiativă depune la primărie, odată cu dosarul prevăzut la art. 5 alin. (2), transcrierea pe suport electronic a numelui, prenumelui și codului numeric personal ale susținătorilor din listele respective. Atestarea prevăzută la art. 5 alin. (3) cuprinde și conformitatea transcrierii cu listele. Autoritatea Electorală Permanentă confruntă codurile numerice personale din transcrierile atestate cu cele din susținerile exprimate potrivit alin. (1) și între ele. Susținerea exprimată prin document electronic de un cetățean care figurează și într-o listă de susținători atestată nu se ia în calcul, iar semnătura din liste care figurează de mai multe ori se ia în calcul o singură dată.

(13) Susținerile declarate valabile potrivit alin. (9) și semnăturile din listele de susținători atestate potrivit art. 5 se cumulează la stabilirea numărului minim de susținători prevăzut la art. 74 și, după caz, la art. 150 din Constituție, precum și, pe fiecare județ și pentru municipiul București, la stabilirea dispersiei teritoriale prevăzute de aceleași

articole. Susținătorii cu domiciliul sau reședința în străinătate se iau în calcul la numărul total de susținători, fără a fi luați în calcul la stabilirea dispersiei teritoriale.

(14) Datele cu caracter personal cuprinse în susținerile exprimate potrivit alin. (1) și în transcrierile prevăzute la alin. (12) se prelucrează exclusiv în scopul verificării îndeplinirii condițiilor pentru exercitarea inițiativei legislative a cetățenilor, potrivit prezentei legi.

(15) Procedura tehnică de primire și de verificare a susținerilor exprimate prin document electronic și a transcrierilor prevăzute la alin. (12) se stabilește prin hotărâre a Autorității Electorale Permanente, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I."

ARTICOLUL II

Legea nr. 208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 553 din 24 iulie 2015, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 24 alineatul (2), după litera f) se introduce o nouă literă, litera g), cu următorul cuprins:

„g) verificarea susținerilor exprimate prin document electronic pentru inițiativele legislative ale cetățenilor, în condițiile legii."

2. La articolul 29, alineatul (2) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(2) Datele și informațiile conținute în Registrul electoral sunt destinate exclusiv proceselor electorale și verificării susținerilor exprimate prin document electronic pentru inițiativele legislative ale cetățenilor, în condițiile legii."

3. La articolul 100, alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(1) Autoritatea Electorală Permanentă este o instituție administrativă autonomă cu personalitate juridică și cu competență generală în materie electorală, care are misiunea de a asigura organizarea și desfășurarea alegerilor și a referendumurilor, verificarea susținerilor exprimate prin document electronic pentru inițiativele legislative ale cetățenilor, precum și finanțarea partidelor politice și a campaniilor

electorale, cu respectarea Constituției, a legii și a standardelor internaționale și europene în materie."

4. La articolul 103 alineatul (1), după litera z) se introduce o nouă literă, litera z¹), cu următorul cuprins:

„z¹) verifică susținerile exprimate prin document electronic pentru inițiativele legislative ale cetățenilor și emite certificatul prevăzut de lege."

ARTICOLUL III

La articolul 48 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 807 din 3 decembrie 2010, cu modificările și completările ulterioare, litera b) se modifică și va avea următorul cuprins:

„b) îndeplinirii condițiilor referitoare la publicarea acestei propuneri și dacă listele de susținători sunt atestate de către primarii unităților administrativ-teritoriale ori de către împuterniciții acestora, respectiv dacă susținerile exprimate prin document electronic sunt certificate de Autoritatea Electorală Permanentă, în condițiile legii;"

ARTICOLUL IV

Prezenta lege intră în vigoare la 1 an de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Hotărârea Autorității Electorale Permanente prevăzută la art. 5¹ alin. (15) din Legea nr. 189/1999, astfel cum a fost completată prin prezenta lege, se adoptă în termen de 6 luni de la data publicării prezentei legi.

Aplicarea prezentei legi se realizează cu încadrarea în numărul maxim de posturi și în bugetul aprobat Autorității Electorale Permanente, fără suplimentarea acestora.

ARTICOLUL V

Legea nr. 189/1999 privind exercitarea inițiativei legislative de către cetățeni, republicată, cu modificările ulterioare, precum și cu completările

aduse prin prezenta lege, se va republica în Monitorul Oficial al României, Partea I, dându-se textelor o nouă numerotare.

ANEXĂ — TEXT COMPARATIV

1. Legea nr. 189/1999

Text în vigoare

(nu există)

Text propus

Articolul 5¹, alin. (1)-(15), astfel cum este redat la art. I

Texte care rămân neatinse, dar a căror aplicare este înlăturată pentru canalul electronic prin art. 5¹ alin. (4):

Text

art. 4 alin. (5)

art. 4 alin. (6)

art. 4 alin. (7)

art. 4 alin. (8)

art. 5

Ce impune astăzi

formulare imprimate pe coli A4, detaşabile, numerotate, pe o singură faţă; datele susţinătorului se completează **de mână**

fiecare **pagină imprimată** se semnează de un membru al comitetului sau de un împuternicit dintre susţinători

listele se păstrează în dosare, pe localităţi, **şnuruite**, semnate pe coperta a doua

exemplarul **în original** se păstrează la Curtea Constituţională

atestarea de către **primar**, prin semnătură şi **stampilă**, pe ultima copertă a dosarului

2. Legea nr. 208/2015

Text în vigoare

art. 24 alin. (2) — obiectivele Registrului electoral, lit. a)-e), toate

Text propus

se adaugă **lit. g)** — verificarea susţinerilor electronice pentru iniţiativele cetăţeneşti

Text în vigoare

electorale; lit. f) figurează ca eliminată

art. 29 alin. (2) — datele „sunt destinate **exclusiv proceselor electorale**”

art. 100 alin. (1) — misiunea AEP: alegeri, referendumuri, finanțarea partidelor

art. 103 alin. (1) — atribuțiile principale ale AEP, lit. a)-z)

Text propus

„(...) exclusiv proceselor electorale **și verificării susținerilor exprimate prin document electronic pentru inițiativele legislative ale cetățenilor**, în condițiile legii”

se adaugă în misiune **verificarea susținerilor electronice pentru inițiativele cetățenești**

se adaugă **lit. z¹)** — verificarea susținerilor electronice și emiterea certificatului

3. Legea nr. 47/1992

Text în vigoare

art. 48 lit. b) — Curtea se pronunță asupra „îndeplinirii condițiilor referitoare la publicarea acestei propuneri și dacă listele de susținători sunt **atestate de către primarii** unităților administrativ-teritoriale ori de către împuterniciții acestora”

Text propus

se adaugă: „**respectiv dacă susținerile exprimate prin document electronic sunt certificate de Autoritatea Electorală Permanentă**, în condițiile legii”

Fără această modificare, proiectul ar fi fost incomplet. Legea proprie a Curții Constituționale îi cere să verifice dacă listele sunt atestate **de primari**. Pentru susținerile electronice nu există primar. Curtea ar fi fost pusă între două legi care îi spun lucruri diferite — un viciu care ar fi dus la respingere.

De ce și art. 100, și art. 103. Legea nr. 208/2015 descrie activitatea Autorității Electorale Permanente pe două niveluri: misiunea generală, la art. 100 alin. (1), și atribuțiile principale, la art. 103 alin. (1). Fiecare element al misiunii are corespondent în lista atribuțiilor — de exemplu, finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale figurează la art. 100 alin. (1) și, ca atribuție, la art. 103 alin. (1) lit. x). Proiectul urmează aceeași structură, astfel încât noua activitate să fie reglementată complet în

legea organică a autorității. Art. 103 alin. (3) — „orice alte atribuții prevăzute de lege” — ar fi acoperit, singur, efectul juridic; completarea expresă înlătură însă orice obiecție de incompletitudine.

NOTE DE TEHNICĂ LEGISLATIVĂ

Un singur act normativ modifică trei legi. Soluția respectă Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă, republicată:

- **art. 14 alin. (2)** — un act poate cuprinde reglementări din alte materii conexe în măsura în care sunt indispensabile realizării scopului urmărit. Scopul este unitar: fără modificarea art. 29 alin. (2) din Legea nr. 208/2015 verificarea nu ar putea fi efectuată, iar fără modificarea art. 48 lit. b) din Legea nr. 47/1992 rezultatul ei nu ar putea fi valorificat de Curtea Constituțională;
- **art. 58 alin. (3)** — evenimentele legislative pot fi dispuse și prin acte normative care reglementează o anumită problemă, cu măsuri conexe de corelare;
- **art. 61 alin. (2)** — dispozițiile modificate se integrează armonios în actul de bază, cu unitate de stil și terminologie;
- **art. 16** — evitarea paralelismelor: misiunea generală (art. 100) și atribuția concretă (art. 103) sunt niveluri diferite ale aceleiași structuri, pe care legea le folosește deja pentru celelalte activități ale autorității.

Regimul de adoptare — toate trei sunt legi organice, fără regim mixt:

- **Legea nr. 189/1999** — adoptată „cu respectarea prevederilor art. 74 alin. (1) din Constituția României” în forma anterioară revizuirii din 2003, text care desemna legile organice;
- **Legea nr. 208/2015** — art. 73 alin. (3) lit. a) din Constituție rezervă legii organice sistemul electoral și organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente;
- **Legea nr. 47/1992** — Constituția o desemnează expres drept „legea organică a Curții” [art. 142 alin. (5) și art. 146 lit. l)], iar art. 73 alin. (3) lit. t) rezervă legii organice domeniile pentru care Constituția prevede adoptarea de legi organice.

Proiectul se adoptă, în consecință, cu votul majorității membrilor fiecărei Camere.

Impactul asupra bugetului de stat: zero, declarat normativ. Proiectul nu creează structuri noi, nu impune realizarea unor sisteme informatice noi,

nu instituie indemnizații, sporuri sau sancțiuni și nu generează cheltuieli suplimentare. Verificarea se efectuează de Autoritatea Electorală Permanentă în Registrul electoral, pe care aceasta îl administrează deja potrivit art. 103 alin. (1) lit. g) din Legea nr. 208/2015, cu personalul și cu mijloacele de care dispune. Confruntarea prevăzută la art. 5¹ alin. (12) este compararea unor liste de coduri numerice personale primite pe suport electronic; transcrierea revine comitetului de inițiativă, iar primăria verifică conformitatea ei odată cu atestarea pe care o efectuează deja.

Articolul IV teza a treia consacră expres această limită: aplicarea legii se face „cu încadrarea în numărul maxim de posturi și în bugetul aprobat Autorității Electorale Permanente, fără suplimentarea acestora”. Afirmția nu este, așadar, o susținere a autorului în expunerea de motive, ci o **dispoziție a legii însăși**. Cine ar susține că proiectul are impact bugetar ar trebui să contrazică textul normativ, nu argumentația care îl însoțește.

Consecința practică este asumată: procedura tehnică prevăzută la art. 5¹ alin. (15) se proiectează de Autoritatea Electorală Permanentă la scara resurselor existente.

Sfera de aplicare. Articolul 5¹ acoperă deopotrivă inițiativa legislativă în domeniul legilor organice și ordinare și inițiativa de revizuire a Constituției, întrucât art. 1 alin. (2) din Legea nr. 189/1999 trimite deopotrivă la art. 74 și la art. 150 din Constituție. Proiectul **nu modifică** numărul minim de susținători și nici cerințele de dispersie teritorială prevăzute de aceste articole.

EXPUNERE DE MOTIVE

la proiectul de lege pentru completarea Legii nr. 189/1999 privind exercitarea inițiativei legislative de către cetățeni, precum și pentru modificarea Legii nr. 208/2015 și a Legii nr. 47/1992

Autor: Dinu-Octavian Șerban. 15 septembrie 2026.

1. DESCRIEREA SITUAȚIEI ACTUALE

Inițiativa legislativă a cetățenilor este un drept constituțional. Art. 74 alin. (1) din Constituție îl acordă pentru legile organice și ordinare, la un prag de cel puțin 100.000 de cetățeni cu drept de vot, iar art. 150 alin. (1) pentru revizuirea Constituției, la 500.000. Modul de exercitare a acestui drept este reglementat de Legea nr. 189/1999.

Legea nr. 189 din 9 decembrie 1999 a fost republicată în 2004. Ea descrie exercitarea dreptului exclusiv pe hârtie, pentru că în 1999 nu exista altă posibilitate:

- **art. 4 alin. (5)** — formularele se imprimă pe coli de hârtie format A4, detașabile și numerotate, pe o singură față, iar datele susținătorului „se completează **de mână**, atunci când aceștia semnează lista”;
- **art. 4 alin. (6)** — fiecare pagină imprimată se semnează de un membru al comitetului de inițiativă sau de un împuternicit desemnat dintre susținători;
- **art. 4 alin. (7)** — listele se păstrează în dosare, pe localități, **șnuruite** și semnate pentru atestarea conținutului pe coperta a doua;
- **art. 4 alin. (8)** — exemplarul **în original** se păstrează la Curtea Constituțională;
- **art. 5** — calitatea de cetățean cu drept de vot și domiciliul se atestă de **primarul localității**, prin semnătură și **stampilă** aplicate pe ultima

copertă a dosarului, în cel mult 15 zile lucrătoare de la înregistrarea dosarului la primărie;

- **art. 6 alin. (1) și (2)** — la Parlament și, mai departe, la Curtea Constituțională se transmit **originalele** listelor;
- **art. 7 alin. (1) lit. b)** — Curtea verifică dacă listele „sunt atestate potrivit art. 5”.

Aceeași cerință apare și în legea proprie a Curții Constituționale: **art. 48 lit. b) din Legea nr. 47/1992** prevede că instanța constituțională se pronunță asupra faptului „dacă listele de susținători sunt atestate de către primarii unităților administrativ-teritoriale ori de către împuterniciții acestora”.

Legea a fost modificată în 2004 și în 2012. Forma în vigoare nu cunoaște alt mijloc de exprimare a susținerii decât lista pe hârtie.

2. CE COSTĂ ACEASTĂ PROCEDURĂ — UN CAZ RECENT

Prin **Hotărârea nr. 1 din 15 iulie 2026**, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 769 din 10 septembrie 2026, Curtea Constituțională a verificat îndeplinirea condițiilor pentru exercitarea unei inițiative legislative cetățenești în domeniul educației. La paragraful 16, Curtea consemnează:

Semnături

Cuprinse în listele de susținători **185.568**

Atestate de autoritățile publice **162.195**

Reținute de Curte ca **legal atestate 153.532**

Hotărârea nu arată motivele pentru care 23.373 de semnături nu au fost atestate de autorități, iar prezenta expunere nu le interpretează. Diferența dintre semnăturile atestate și cele reținute — **8.663 de semnături** — privește însă exclusiv legalitatea atestării: sunt semnături pe care autoritatea publică le verificase și le atestase, iar Curtea nu le-a luat în calcul din cauza viciilor actului de atestare (paragrafele 14 și 16).

Viciile sunt enumerate de Curte la paragraful 14, cu titlu de exemplu:

- atestări realizate în mediul rural de alte persoane decât primarul — în localități din județele Dâmbovița, Dolj, Gorj și Neamț;

- în mediul urban, atestare realizată de altcineva decât primarul, fără indicarea actului de împuternicire — Dâmbovița, Vrancea;
- lipsa unor elemente obligatorii ale atestării, **precum ștampila** — Argeș, Bacău, Bihor, Bistrița-Năsăud, Brăila, Dolj, Galați, Ialomița, Maramureș, Sălaj, Vâlcea, Vrancea;
- liste comunicate **în copie, nu în original** — Argeș, Caraș-Severin, Constanța, Vaslui, Vrancea.

Niciunul dintre aceste motive nu privește persoana semnatarului sau realitatea semnăturii. Toate privesc forma actului prin care o autoritate a confirmat-o.

Separat, un număr de **3.856** de susținători figurau pe liste fără data atestării; aceștia au fost luați în calcul pentru că a operat, în aprecierea Curții, „o prezumție simplă” întemeiată pe actele din dosar (paragraful 15).

Efectul cel mai vizibil privește dispersia teritorială (paragrafele 17-19). Inițiatorii au declarat 15 județe cu cel puțin 5.000 de semnături atestate; Curtea a reținut 12. Într-unul dintre cele trei județe pierdute, Covasna, semnăturile atestate erau deja sub prag (4.835). În celelalte două, pragul fusese atins de semnăturile atestate și a fost pierdut la verificarea legalității atestării:

- **Dolj** — 6.386 de semnături atestate, 2.822 reținute ca legal atestate; Curtea a constatat atestări realizate în mediul rural de alte persoane decât primarul;
- **Maramureș** — 5.099 de semnături atestate, 4.992 reținute; Curtea a constatat situații în care ștampila nu a fost aplicată. **Județul a rămas sub pragul de 5.000 cu opt semnături.**

Inițiativa a întrunit totuși condiția dispersiei, cu 12 județe. Mecanismul rămâne: în Maramureș, cetățenii au semnat, primăria a verificat și a atestat, iar județul nu a fost luat în calcul pentru vicii ale actului de atestare.

3. CE SE VERIFICĂ ASTĂZI ȘI CINE O FACE

Verificarea pe fond există și este locală. Potrivit art. 5 alin. (1) din Legea nr. 189/1999, primarul atestă calitatea de cetățean cu drept de vot și domiciliul susținătorilor „prin verificarea listei de susținători, iar în ceea ce privește domiciliul, în colaborare cu organul local de poliție, dacă este

cazul". Contestația privind realitatea unei semnături se soluționează tot de primar, care cere susținătorului să o confirme [alin. (2)].

Curtea Constituțională delimitează, la paragraful 10 al aceleiași hotărâri, obiectul propriului control:

„verificarea listelor de susținători vizează **atestarea legală** de către primarii unităților administrativ-teritoriale ori de către împuterniciții acestora, **iar nu modul de colectare a semnăturilor ori corectitudinea datelor colectate**, întrucât verificarea acestor din urmă acte sau fapte **excedează competenței Curții Constituționale**.”

Din această delimitare rezultă două lucruri esențiale pentru prezentul proiect.

Primul: modul de colectare a semnăturilor nu este o chestiune de constituționalitate. Curtea o spune despre propria competență. Adăugarea unui canal electronic ține, prin urmare, de opțiunea legiuitorului.

Al doilea: verificarea pe fond se face de fiecare primărie în parte, iar în fața Curții contează forma actului care o consemnează. O verificare efectuată corect se pierde dacă actul de atestare are un viciu de formă — cum arată cazurile din Dolj și Maramureș.

Proiectul nu slăbește această verificare. O încredințează, pentru canalul electronic, autorității care administrează Registrul electoral la nivel național, o aplică după aceleași criterii fiecărei susțineri și îi consemnează rezultatul într-un singur certificat, emis de o singură autoritate.

4. O ASIMETRIE ÎNTRE DOUĂ LEGI ÎN VIGOARE

Aceeași semnătură a aceluiași cetățean este tratată diferit, după cum sprijină un candidat sau o lege.

Pentru a susține o listă de candidați sau un candidat independent la alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, potrivit art. 54 din Legea nr. 208/2015:

- lista cuprinde, pentru fiecare susținător, numele, prenumele, data nașterii, denumirea, seria și numărul actului de identitate și semnătura; persoana care a întocmit lista își trece în ea numele, prenumele și codul numeric personal [alin. (5)];

- **nu există atestare la primărie;**
- persoana care a întocmit lista depune „o declarație pe propria răspundere prin care să ateste veridicitatea semnăturilor susținătorilor” [alin. (5)];
- lista „constituie un act public, cu toate consecințele prevăzute de lege” [alin. (6)];
- biroul electoral de circumscripție „examinează [...] respectarea condițiilor de fond și de formă ale listei susținătorilor” [art. 58 alin. (1)].

Pentru a susține o lege propusă de cetățeni, potrivit Legii nr. 189/1999: formulare A4 completate de mână, dosare șnuruite pe localități, atestarea primarului cu semnătură și ștampilă, originalele la Curtea Constituțională.

Diferența are o explicație funcțională, care se cuvine spusă: procedura candidaturilor se desfășoară într-un cadru contradictoriu, cu termene de ore și zile, cu afișare publică, cu contestații la instanță și cu competitori care se verifică reciproc; controlul stă în proces. La inițiativa cetățenească nu există niciunul dintre aceste elemente, iar atestarea primarului ține locul contradictoriului absent.

Explicația justifică existența unui control. **Nu justifică forma lui.** Un control al cărui rezultat se pierde pe o ștampilă neaplicată nu ține locul contradictoriului; doar îl costă pe cetățean.

5. CE S-A SCHIMBAT DIN 1999

Semnătura electronică are, în dreptul român, aceeași valoare ca semnătura olografă. Legea nr. 214/2024, art. 4 alin. (1): „Semnătura electronică calificată produce aceleași efecte juridice ca semnătura olografă.” Alin. (3) adaugă că, acolo unde legea cere forma scrisă ca o condiție de validitate, cerința este îndeplinită de documentul electronic semnat cu semnătură electronică calificată sau cu semnătură electronică avansată care, în condițiile legii, produce aceleași efecte precum semnătura olografă.

Statul a pus deja un instrument de semnătură în mâna cetățenilor, gratuit. Cartea electronică de identitate conține, potrivit informării oficiale publicate la carteadeidentitate.gov.ro, certificate emise gratuit de Ministerul Afacerilor Interne pentru semnătură electronică avansată, utilizabile de la momentul eliberării, iar documentele astfel semnate „au aceeași valoare ca documentele semnate olograf”. Certificatele pentru semnătură electronică calificată se înscriu pe carte separat, la cererea titularului și contra cost, de către un furnizor de servicii de încredere.

Potrivit Direcției Generale pentru Evidența Persoanelor, la 24 martie 2026 erau emise **peste 1.500.000** de astfel de cărți de identitate.

Legea nr. 214/2024 recunoaște expres această situație. Art. 4 alin. (5) lit. a) prevede că semnătura electronică avansată produce aceleași efecte juridice ca semnătura olografă atunci când a fost creată „cu un certificat pentru semnătură electronică emis de **o autoritate sau o instituție publică din România** sau de un prestator de servicii de încredere calificat”.

De aceea proiectul acceptă ambele forme. Un text care ar recunoaște numai semnătura calificată ar exclude tocmai instrumentul gratuit pe care statul îl eliberează cetățeanului și ar rezerva canalul electronic celor care plătesc un certificat calificat.

Registrul electoral există și este administrat de o autoritate autonomă. Potrivit art. 24 alin. (1) din Legea nr. 208/2015, Registrul electoral este „un sistem informatic național de înregistrare și actualizare a datelor de identificare a cetățenilor români cu drept de vot”. Este structurat pe județe, municipii, orașe și comune [art. 25 alin. (1)], fiecare alegător figurând în el o singură dată [art. 25 alin. (2)], și este administrat de Autoritatea Electorală Permanentă [art. 103 alin. (1) lit. g)]. Accesul persoanelor autorizate în registru se face inclusiv „prin utilizarea unei semnături electronice calificate ori a unei semnături electronice avansate create cu un certificat pentru semnătură electronică emis de o autoritate sau o instituție publică din România” [art. 28 alin. (1)].

Textul are această formă din 2024. L-a modificat chiar Legea nr. 214/2024, prin art. 36 alin. (14). Același art. 36 a pus de acord cu noua lege a semnăturii electronice, în 21 de alineate, 21 de acte normative. **Legea nr. 189/1999 nu se numără printre ele.** Proiectul de față folosește, pentru susținerea unei inițiative cetățenești, formula pe care legiuitorul a adoptat-o în 2024 pentru accesul în Registrul electoral.

Pragurile de susținere pentru candidaturi sunt deja calculate prin raportare la acest registru: art. 54 alin. (1)-(3) din aceeași lege le exprimă ca procent din numărul alegătorilor înscriși în Registrul electoral.

6. STANDARDUL EUROPEAN — ȘI O INCONSECVENȚĂ INTERNĂ

Regulamentul (UE) 2019/788 privind inițiativa cetățenească europeană prevede:

- **art. 9 alin. (1)** — „Declarațiile de susținere se pot semna **online sau pe hârtie**“;
- **art. 10 alin. (1)** — Comisia instituie, până la 1 ianuarie 2020, și gestionează un **sistem central de colectare online**;
- **art. 10 alin. (4) lit. (a)** — **statele membre se asigură** că cetățenii au posibilitatea de a susține inițiative online „prin declarații de susținere făcute cu ajutorul mijloacelor de identificare electronică notificate **sau prin semnarea declarației de susținere printr-o semnătură electronică** în sensul Regulamentului (UE) nr. 910/2014”.

România dispune de un asemenea mijloc notificat. Potrivit comunicatului Autorității pentru Digitalizarea României din **13 septembrie 2024**, Comisia Europeană a recunoscut ROeID drept sistemul de identificare electronică al statului român, la nivel de încredere **substanțial**; notificarea a fost publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, după o evaluare inter pares la care au participat șapte state membre.

Rezultă o situație greu de justificat: **statul român este obligat să asigure că cetățenii săi pot susține online, inclusiv prin semnătură electronică, o inițiativă cetățenească europeană — dar aceeași semnătură nu poate susține o inițiativă legislativă românească.**

Cadrul european merge mai departe. Regulamentul (UE) nr. 910/2014, în forma consolidată după modificarea prin Regulamentul (UE) 2024/1183, prevede la **art. 5a alin. (5) lit. g)** că portofelul european pentru identitatea digitală „oferă tuturor persoanelor fizice posibilitatea de a semna prin intermediul semnăturilor electronice calificate **în mod implicit și gratuit**”, statele membre putând limita gratuitatea la scopuri neprofesionale. Potrivit art. 5a alin. (1), fiecare stat membru furnizează cel puțin un asemenea portofel în termen de 24 de luni de la intrarea în vigoare a actelor de punere în aplicare; între acestea, Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2024/2979, adoptat în temeiul art. 5a alin. (23), a fost publicat la 4 decembrie 2024 și a intrat în vigoare în a douăzecea zi de la publicare.

Accesibilitatea semnăturii electronice calificate urmează, așadar, să crească prin efectul dreptului Uniunii, independent de prezentul proiect.

7. SOLUȚIA PROPUȘĂ

Proiectul adaugă un canal, fără să înlăture niciunul.

Articolul 5¹ nou din Legea nr. 189/1999 prevede că susținerea se poate exprima și prin document electronic, semnat cu semnătură electronică calificată sau cu semnătură electronică avansată creată cu un certificat emis de o autoritate ori instituție publică din România, și că o asemenea susținere produce aceleași efecte juridice ca semnarea listei de susținători. Cerințele de formă proprii hârtiei — coala A4 completată de mână, dosarul șnuruit, originalele, atestarea primarului — nu se aplică acestui canal.

Verificarea revine **Autorității Electorale Permanente**, care confruntă fiecare susținere cu Registrul electoral și constată calitatea de cetățean cu drept de vot, județul de apartenență sau, după caz, domiciliul ori reședința în străinătate, precum și faptul că susținerea a fost exprimată o singură dată. Termenul este de 15 zile lucrătoare, identic cu cel al primarului de la art. 5 alin. (4). Rezultatul se consemnează într-un certificat defalcat pe județe, care ține loc de atestare.

Aceleași garanții ca pe hârtie. Proiectul preia pentru canalul electronic, în aceiași termeni, cele două mecanisme ale procedurii în vigoare:

- **controlul public** de la art. 5 alin. (2): pe durata verificării, orice persoană interesată poate consulta susținerile la sediul Autorității Electorale Permanente și poate contesta realitatea semnăturii sau o altă mențiune; contestația privind semnătura se soluționează cerând susținătorului să o confirme, iar decizia poate fi atacată la judecătorie, potrivit procedurii ordonanței președințiale [art. 5¹ alin. (8)];
- **întârzierea autorității** de la art. 6 alin. (4): dacă, la data înregistrării, certificatul nu a fost emis din cauza depășirii termenului, se aplică aceeași soluție ca în cazul atestării de către primar. Singura adaptare privește destinatarul solicitării de urgentare — Autoritatea Electorală Permanentă, care, fiind o instituție administrativă autonomă [art. 100 alin. (1) din Legea nr. 208/2015], nu se află sub autoritatea Guvernului [art. 5¹ alin. (10)].

Susținerile electronice și cele pe hârtie **se cumulează** pentru numărul total de susținători și, pe fiecare județ, pentru dispersia teritorială.

Cetățenii cu domiciliul sau reședința în străinătate. Registrul electoral îi cuprinde [art. 25 alin. (1) din Legea nr. 208/2015]. Pe hârtie, listele se întocmesc „cu respectarea organizării administrativ-teritoriale a țării” [art. 4 alin. (2) din Legea nr. 189/1999], ceea ce îi lasă practic în afara procedurii. Proiectul prevede că susținerile lor se iau în calcul la numărul total de susținători, dar nu la dispersia teritorială: nu completează pragul niciunui județ [art. 5¹ alin. (13)].

O singură susținere pentru fiecare cetățean — și cum se verifică.

Când o inițiativă folosește ambele canale, comitetul de inițiativă depune la primărie, odată cu listele, transcrierea electronică a numelui, prenumelui și codului numeric personal ale semnatarilor, iar primăria atestă și conformitatea transcrierii, odată cu verificarea pe care o face deja. Autoritatea Electorală Permanentă confruntă apoi codurile numerice personale din transcrieri cu cele din susținerile electronice și între ele. Susținerea electronică dată de cineva care a semnat și pe hârtie nu se ia în calcul; o semnătură repetată în liste se numără o singură dată [art. 5¹ alin. (12)]. Inițiativele care folosesc un singur canal nu primesc nicio obligație nouă.

Confruntarea surprinde, ca efect secundar, și semnăturile repetate în liste pe hârtie din localități diferite, pe care procedura actuală nu le confruntă la nivel național. Costul ei nu este semnificativ: este compararea unor liste de coduri numerice personale primite pe suport electronic.

De ce Autoritatea Electorală Permanentă, și nu primarul. Persoanele autorizate să opereze în Registrul electoral au acces „numai pentru unitatea administrativ-teritorială [...] pe raza căreia își desfășoară activitatea” [art. 30 alin. (1) din Legea nr. 208/2015]. O colectare electronică este, prin natura ei, națională. Autoritatea Electorală Permanentă este singura care administrează registrul la nivel național.

De ce trei legi. Cele trei intervenții sunt indispensabile și interdependente:

- fără modificarea **art. 29 alin. (2) din Legea nr. 208/2015**, datele din Registrul electoral rămân destinate „exclusiv proceselor electorale”, iar verificarea nu ar putea fi efectuată;
- fără completarea **art. 24 alin. (2)** din aceeași lege, verificarea nu ar figura printre obiectivele registrului;
- fără modificarea **art. 48 lit. b) din Legea nr. 47/1992**, Curtea Constituțională ar rămâne obligată prin propria lege organică să constate o atestare de primar care, pe canalul electronic, nu există.

Soluția respectă art. 14 alin. (2), art. 58 alin. (3) și art. 61 alin. (2) din Legea nr. 24/2000. Noua activitate se înscrie în legea organică a Autorității Electorale Permanente pe ambele niveluri pe care aceasta le folosește: în misiune [art. 100 alin. (1)] și în lista atribuțiilor principale [art. 103 alin. (1), lit. z¹) nouă], la fel ca finanțarea partidelor politice [art. 100 alin. (1) și art. 103 alin. (1) lit. x)].

Toate cele trei acte sunt legi organice — Legea nr. 189/1999 prin formula sa de adoptare, Legea nr. 208/2015 prin art. 73 alin. (3) lit. a) din Constituție,

Legea nr. 47/1992 ca „lege organică a Curții” [art. 142 alin. (5) și art. 146 lit. 1) din Constituție]. Proiectul se adoptă cu votul majorității membrilor fiecărei Camere, fără regim mixt.

Legea intră în vigoare la 1 an de la publicare, cu adoptarea procedurii tehnice de către Autoritatea Electorală Permanentă în 6 luni. Termenul răspunde cerinței de stabilitate a legislației în materie electorală și lasă timp pregătirii aplicării.

8. PROIECTUL NU ATINGE DOMENIILE EXCEPTATE DE ART. 74 ALIN. (2) DIN CONSTITUȚIE

Art. 74 alin. (2) din Constituție exclude de la inițiativa legislativă a cetățenilor „problemele fiscale, cele cu caracter internațional, amnistia și grațierea”. Prezentul proiect nu are caracter internațional și nu privește amnistia sau grațierea. Rămâne de examinat caracterul fiscal.

Prin Hotărârea nr. 1 din 15 iulie 2026, Curtea Constituțională a stabilit, la paragraful 25, că excluderea „problemelor fiscale”

„nu poate avea în vedere doar stabilirea de taxe și impozite stricto sensu, ci trebuie să privească și acele elemente care au un **impact major asupra bugetului de stat și care nu vizează concepția viitoare cu privire la formarea acestuia, ci sunt preconizate a fi aplicate în interiorul execuției bugetare curente**, cum ar fi, de exemplu, acordarea unor sporuri sau a unor sume fixe de la bugetul de stat”,

rațiunea interdicției fiind, în aprecierea Curții, „protejarea echilibrului bugetar și a stabilității macroeconomice a statului”.

Testul are două condiții cumulative. Prezentul proiect nu întrunește niciuna:

Nu are impact major asupra bugetului de stat. Nu alocă sume, nu creează posturi, nu instituie sporuri, indemnizații sau prime, nu impune realizarea unui sistem informatic nou și nu prevede sancțiuni. Verificarea se efectuează de Autoritatea Electorală Permanentă în registrul pe care îl administrează deja, cu personalul și mijloacele de care dispune. **Art. IV teza a treia din proiect consacră expres această limită**, prevăzând că aplicarea legii se realizează „cu încadrarea în numărul maxim de posturi și

în bugetul aprobat Autorității Electorale Permanente, fără suplimentarea acestora". Lipsa impactului bugetar nu este, așadar, o susținere a inițiatorului, ci o dispoziție a legii.

Nu se aplică în interiorul execuției bugetare curente. Legea intră în vigoare la un an de la publicare, iar procedura tehnică se adoptă în termen de 6 luni. Aplicarea se plasează, prin construcție, în afara exercițiului bugetar în curs la data adoptării.

Nu atinge echilibrul bugetar sau stabilitatea macroeconomică, rațiunile pe care Curtea le-a indicat drept temei al interdicției.

Se cuvine adăugată o observație de principiu. Orice lege presupune un cost de aplicare, oricât de redus. Dacă existența unui cost ar fi suficientă pentru încadrarea în „problemele fiscale”, art. 74 alin. (2) l-ar lipsi de obiect pe art. 74 alin. (1): cetățenii ar putea propune numai legi pe care nicio autoritate nu trebuie să le aplice. O interpretare care golește de conținut un drept constituțional nu poate fi reținută.

9. OBIECȚII ANTICIPATE ȘI RĂSPUNSURI

„Se deschide calea fraudei — semnături false generate automat.”

Susținerea electronică nu poate fi creată decât cu o semnătură electronică legată de o persoană identificată, calificată sau avansată cu certificat emis de o autoritate publică română. Fiecare susținere este apoi confruntată individual cu Registrul electoral. Pe hârtie, realitatea semnăturii olografe se examinează numai dacă cineva o contestă [art. 5 alin. (2)]; semnătura electronică este legată, prin certificat, de titularul ei.

„Se elimină controlul public prevăzut de art. 5 alin. (2).”

Nu se elimină. Proiectul îl preia în aceeași termeni: consultarea susținerilor, la sediul Autorității Electorale Permanente; contestația scrisă; confirmarea semnăturii de către susținător; calea de atac la judecătorie, potrivit procedurii ordonanței președințiale [art. 5¹ alin. (8)].

„Același cetățean poate semna și pe hârtie, și electronic.”

Poate semna, dar nu este numărat de două ori. Când o inițiativă folosește ambele canale, Autoritatea Electorală Permanentă confruntă codurile numerice personale din listele pe hârtie, transcrise și atestate de primărie, cu cele din susținerile electronice; susținerea electronică a unui semnatar de pe hârtie nu se ia în calcul [art. 5¹ alin. (12)].

„Numărarea cetățenilor din străinătate contravine art. 74 alin. (1) din Constituție.”

Obiecția are un sprijin textual care se cuvine recunoscut: teza a doua prevede că cetățenii care își manifestă dreptul la inițiativă „trebuie să provină din cel puțin un sfert din județele țării”. Textul se citește însă ca o condiție minimă de distribuție, nu ca o excludere: nu cere ca toți susținătorii să provină din județele care ating pragul de 5.000 de semnături, iar Curtea Constituțională verifică numărul total și dispersia teritorială ca două condiții distincte [Hotărârea nr. 1/2026, paragraful 16, respectiv paragrafele 17-19]. Cetățenii din străinătate au drept de vot și figurează în Registrul electoral; proiectul îi numără la total și nu îi folosește pentru condiția teritorială, care rămâne integral acoperită de susținătorii din județe. Dacă s-ar reține interpretarea contrară, dispoziția privind susținătorii din străinătate este separabilă de restul proiectului.

„Datele din Registrul electoral sunt destinate exclusiv proceselor electorale.”

Este exact motivul pentru care proiectul modifică art. 29 alin. (2) din Legea nr. 208/2015, în locul unei derogări cuprinse în altă lege. Utilizarea propusă nu este, de altfel, străină de natura registrului: pragurile de susținere pentru candidaturi sunt deja calculate prin raportare la numărul alegătorilor înscriși în el [art. 54 alin. (1)-(3)].

„Semnătura avansată are o forță probantă mai mică decât cea calificată.”

Este adevărat: la semnătura avansată, sarcina probei îndeplinirii condițiilor aparține celui care invocă validitatea [art. 5 alin. (3) din Legea nr. 214/2024], pe când la cea calificată aparține celui care contestă [alin. (1)]. Distincția are relevanță într-un litigiu între părți. Aici, susținerea nu se opune nimănui: ea se verifică de o autoritate publică, prin confruntare cu o evidență oficială. În plus, proiectul nu admite orice semnătură avansată, ci numai pe cea creată cu un certificat emis de o autoritate sau instituție publică din România — ipoteza pentru care legea însăși recunoaște efectele semnăturii olografe.

„Se digitalizează votul.”

Proiectul nu privește votul. Nu atinge modul de exprimare, de numărare sau de constatare a rezultatului în alegeri sau la referendum. Privește exclusiv modul în care un cetățean își exprimă sprijinul pentru o propunere legislativă înainte ca aceasta să ajungă în Parlament.

„Se modifică legislația electorală.”

Se modifică patru texte din Legea nr. 208/2015, niciunul privind sistemul electoral: obiectivele Registrului electoral, scopurile pentru care pot fi folosite datele din el, misiunea Autorității Electorale Permanente și lista atribuțiilor ei. Nu se atinge modul de desemnare a candidaturilor, de desfășurare a votării, de numărare a voturilor sau de atribuire a mandatelor. Termenul de intrare în vigoare de un an răspunde, și în această privință, cerinței de stabilitate.

„Nu toți cetățenii au semnătură electronică.”

De aceea canalul pe hârtie se păstrează integral, iar cele două se cumulează. Proiectul nu înlocuiește nimic. Adaugă o posibilitate celor care dispun deja de instrument — peste 1.500.000 de cărți electronice de identitate emise la 24 martie 2026 — și pregătește cadrul pentru extinderea care rezultă din dreptul Uniunii.

„Ar trebui unificată procedura cu cea a listelor de susținători pentru candidaturi.”

Asimetria descrisă la secțiunea 4 este reală, dar remediarea ei prin coborârea cerințelor de la inițiativa cetățenească ar însemna înlăturarea unui control existent, ceea ce prezentul proiect nu își propune. Proiectul nu elimină atestarea de la art. 5, ci oferă o alternativă verificată pe fond de autoritatea care administrează Registrul electoral.

10. IMPACTUL ASUPRA BUGETULUI DE STAT ȘI ASUPRA LEGISLAȚIEI ÎN VIGOARE

Proiectul nu are impact asupra bugetului de stat, nu creează structuri noi, nu modifică atribuții în sensul suplimentării resurselor și nu generează cheltuieli suplimentare, potrivit dispoziției exprese de la art. IV.

Proiectul nu abrogă și nu suspendă alte dispoziții în afara celor menționate expres. Canalul pe hârtie rămâne integral în vigoare.

11. REFERINȚE

Legislație

- Constituția României, republicată — art. 73 alin. (3) lit. a) și t), art. 74, art. 76 alin. (1), art. 142 alin. (5), art. 146 lit. l), art. 150; în forma din 1991, art. 74 alin. (1).

- Legea nr. 189/1999 privind exercitarea inițiativei legislative de către cetățeni, republicată în M.Of. nr. 516 din 8 iunie 2004, cu modificările ulterioare (Portal Legislativ, document 153248); forma inițială, M.Of. nr. 611 din 14 decembrie 1999 (document 20219).
- Legea nr. 208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente, M.Of. nr. 553 din 24 iulie 2015, cu modificările și completările ulterioare (document 173238; forma consolidată la 8 octombrie 2024, document 288608).
- Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată (document 122615).
- Legea nr. 214/2024 privind utilizarea semnăturii electronice, a mărcii temporale și prestarea serviciilor de încredere bazate pe acestea (document 285178) — art. 4, art. 5 și art. 36.
- Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă, republicată.

Jurisprudența Curții Constituționale

- Hotărârea nr. 1 din 15 iulie 2026, M.Of. nr. 769 din 10 septembrie 2026 — paragrafele 9-10, 14-19 și 25-27.

Dreptul Uniunii Europene

- Regulamentul (UE) 2019/788 privind inițiativa cetățenească europeană — art. 9 alin. (1), art. 10 alin. (1) și alin. (4) lit. (a).
- Regulamentul (UE) nr. 910/2014, text consolidat la 20 mai 2024 — art. 5a alin. (1) și alin. (5) lit. g).
- Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2024/2979, publicat la 4 decembrie 2024.

Surse oficiale

- Autoritatea pentru Digitalizarea României — comunicatul din 13 septembrie 2024 privind recunoașterea ROeID de către Comisia Europeană, nivel de încredere substanțial.
- carteadeidentitate.gov.ro — conținutul cărții electronice de identitate și certificatele emise gratuit de Ministerul Afacerilor Interne.
- Direcția Generală pentru Evidența Persoanelor — peste 1.500.000 de cărți electronice de identitate emise, 24 martie 2026.

ANEXĂ — STADIUL VERIFICĂRILOR

Actualizat la 15 septembrie 2026.

Verificate pe sursa oficială:

- Textul consolidat al Legii nr. 189/1999, integral, pe Portal Legislativ; formula de adoptare din textul inițial, care atestă caracterul de lege organică.
- Art. 24, 25, 26, 28, 29, 30, 54, 58, 100 și 103 (inclusiv lit. x) și z) ale alin. 1) din Legea nr. 208/2015, pe Portal Legislativ, în forma consolidată la 8 octombrie 2024 (ultima disponibilă pe portal).
- Art. 48 din Legea nr. 47/1992, pe Portal Legislativ.
- Art. 4, 5 și 36 din Legea nr. 214/2024, pe Portal Legislativ.
- Hotărârea CCR nr. 1 din 15 iulie 2026, text integral, extras din documentul publicat de Curtea Constituțională.
- Art. 9 și 10 din Regulamentul (UE) 2019/788 și art. 5a din Regulamentul (UE) nr. 910/2014, text consolidat, pe EUR-Lex.
- Data intrării în vigoare a Regulamentului de punere în aplicare (UE) 2024/2979.
- Recunoașterea ROeID și conținutul cărții electronice de identitate, pe paginile oficiale ale Autorității pentru Digitalizarea României și carteadeidentitate.gov.ro.

Neverificate, neutilizate în prezentul text:

- Numărul total al inițiativelor legislative cetățenești înregistrate la Parlament de la 1999 până în prezent.
- Orice afirmație privind un precedent legislativ din noiembrie 2025 în materia echivalării semnăturii electronice.
- Motivele pentru care 23.373 de semnături nu au fost atestate de autorități în cauza soluționată prin Hotărârea CCR nr. 1/2026 — hotărârea nu le arată.
- Eventuale modificări ale Legii nr. 208/2015 ulterioare consolidării din 8 octombrie 2024 care nu figurează încă pe Portal Legislativ.
- Termenul calendaristic exact de punere la dispoziție a portofelului european pentru identitatea digitală; textul reproduce regula de calcul, nu o dată.